

בכח הרצון של האדם, אפשר להגיע ולהוליד מציאויות חדשות שלא היה בעולם מעולם!!!

« מהו פי' טענתם של אותם אנשים 'למה נגרע'?? »

בפרשתינו מופיע פרשת הפסח שני, כמו שכתוב וְיָהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפְנֵי אֶהֱרֹן בַּיּוֹם הַהוּא. וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הֲהֵמָּה אֵלֵינוּ אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קֶרְבֵּן יְהוָה בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר ט, ו-י).

ונחלקו רבותינו בגמ' (סוכה כה.) כדלהלן: "אותם אנשים מי היו, נושאי ארונו של יוסף היו, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר, מישאל ואלצפן שהיו עוסקים בנדב ואביהוא. רבי יצחק אומר, אם נושאי ארונו של יוסף כבר היו יכולים להטהר, אם מישאל ואלצפן כבר היו יכולים להטהר, אלא עוסקים במת מצוה היו, שחל שביעי שלהן להיות בערב פסח, שנאמר וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא", עכ"ל הגמ'.

והקשה האור החיים הק' בזה"ל: "צריך לדעת טענת האנשים במאמר 'למה נגרע', הלא טעמם בפיהם יענו, אנחנו טמאים, ומה מבקשים, לתת להם תורה חדשה".

ומצינו גם ברשב"א (בסוכה דף כה. ד"ה והא מהכא) שהקשה בזה"ל: "מה זה נתרעמו ובואו בגילוי פנים אל משה רבינו ע"ה, ואמרו לו 'למה נגרע לבלתי הקריב' וכו', וכי לא היו יודעים שטמאי מתים אסורים בקדשים, עד שהצריך משה רבינו ע"ה לשאול מה' על שאלתם".

ומיישב האור החיים הק' בזה"ל: "ואולי כי לצד שנטמאו ברשותו יתברך בין למאן דאמר טמאי מת מצוה בין למאן דאמר נושאי ארונו של יוסף חשוב כי ידן ה' אותם כטהורים, וכשם שמצינו (פסחים עז.) שיתרצה ה' עשות הפסח בטומאה בציבור, לזה טענו למה נגרע, וכי בשביל שעשו מצוה יהיו נגרעים מקרבן פסח וכו'", עכ"ל הק'.

ובשם משמואל הוסיף תבלין, שמאחר שנטמאו בשליחות כל ישראל, יהיה דינם כציבור שנטמאו ורשאי לעשות הפסח.

החידושי הרי"ם זי"ע מבאר (הובא בבית ישראל אמור תשכ"ט), שעל כרחק שאלו הטמאים לנפש האדם לא שאלו 'למה נגרע', אלא הם זעקו מנהמת לבם 'למה נגרע' 'למה נגרע', ידענו גם ידענו שאנחנו טמאים, אבל בכל זאת אנחנו רוצים להיות בין המקריבים את קרבן ה'. ואכן השתוקקות זו הביאה שתורה חדשה מאתי תצא, מה שלא היה לעולמים, כי אפילו אצל בנות צלפחד שנתחדשה הלכה, כבר אמרו חז"ל (ספרי במדבר קל"ד ד"ה ויאמר) שאמר הקב"ה כבר כתובה פרשה זו לפני במרום, ועל כן אמר כן בנות צְלַפְחָד דְּבָרְת (במדבר כז, ז), ואילו כאן יצאתה תורה חדשה, בגלל שהיה להם השתוקקות, ועל ידי השתוקקות הזאת הביאו למצוה חדשה שלא מצינו כדוגמתו בכל התורה כולה.

« האם יכלו כלל ישראל לעשות את מצוות הפסח בשנה הראשונה?? »

והנה בהתחלת הפרשה כתוב וַיִּדְבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי, בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה, לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לְאֹמֹר (במדבר ט, א), ופי' רש"י

וז"ל: "פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר, למדת שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה, ולמה לא פתח בזו, מפני שהוא גנותן של ישראל, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד".

ובתוס' (יבמות עב. ד"ה משום, וכן תוס' קידושין לו: ד"ה הואיל) מבארים מהו גנותן של ישראל, ולפי פי' אחד שם הפשט הוא, דמשום סכנה לא היו יכולין למול את בניהם, כי לא נשבו רוח צפונית, וזהו גנותן. אולם עדיין צ"ב, למה זה נחשב לגנותן, אם לא היו להם אפשרות למול את בניהם.

אולם על פי הנ"ל מתרץ האמרי אמת את קושית התוס' הנ"ל, שאמנם אנוסים היו כי היה מסוכן למול את הבנים, והיו פטורים מקרבן פסח, אך אם זה היה כ"כ כואב להם שאין מספיקין בידם לעשות את המצוה, והיו זועקים 'למה נגרע' כבר היו מוצאים איזו עצה איך למול את בניהם גם בהיותם במדבר, וזהו גנותם, שלא הגיעו לדרגה לזעוק ולכאוב 'למה נגרע'.

והוסיף השפתי צדיק, שזה לימוד לכל אחד, כי אף שיש לו כמה התנצלויות צודקות על ביטול תורה ועבודת ה' יתברך, מכל מקום לא ינוח על ישקוט ב'תירוץ' הזה, אלא יתמרמר על שמרוחק מעבודת הקודש וטרוד על המחיה ועל הכלכלה, ועל ידי הצעקה יוושע.

וזו כוונת הגמרא (מכות יו:), "אמר רב הונא א"ר אלעזר, מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים, שבדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, מן התורה, דכתיב לא תִלְךָ עִמָּהֶם (במדבר כב, יב), וכתוב קום לך אֲתָם (שם כ), מן הנביאים, דכתיב אָנִי ה' אֶלְקֵיךָ מִלְמַדְךָ לְהוֹעִיל מְדַרְכֶּךָ בְּדֶרֶךְ תִּלְךָ (ישעיהו מח, יז), מן הכתובים, דכתיב אִם לִלְצִים הוּא יִלְצֵךְ, וְלִעֲנֻיִם יִתֵּן חֵן (משלי ג, לד), ואמרו (יומא לח:), שהבא ליטהר מסייעין אותו, והבא ליטמא פותחין לו.

ועל דרך זו מבאר הרה"ק רבי יצחק מוואראקא זי"ע (פניני תורה), על מה שכתוב רש"י בתחילת הפרשה בְּהִעְלַתְךָ אֶת הַנֶּרֶת (במדבר ח, ב), למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת המזבח חלשה אז דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה, חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות.

ומבאר הרה"ק רבי יצחק מוואראקא זי"ע, שכך אמר לו הקב"ה, 'חייך' - מאחר שכה כלתה נפשך לקחת חלק בחנוכת המזבח עד שחיי נפשך תלויים בזה, (ובלשונו: אז סגייט דיר אין לעבען), כיסופים וגעגועים אלו גדולה משלהם, היינו יותר ממעשיהם וקרבתיהם, כי עיקר הוא ההשתוקקות והרצון לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש.

(פשיטא ואי"צ לומר, שלא די לאדם להשתוקק מבלי עשות מאומה, ואין ביד אדם לומר שלום עלי נפשי שהרי רוצה אני והרי הרצון הוא עיקר, כי אם אינו מנסה לעשות בפועל להזיז עצמו לכה"פ הרי"ז מורה באצבע שאף שאיפותיו והשתוקקותו אינם אמיתיים ואינם שווים מאומה).

וכן כתב החפץ חיים זצ"ל, (ח"ח על נ"ך, תהילים ק"ה א), כי אין הקב"ה בודק את האדם אלא לפי התשוקה והרצון, כמו שכתוב (תהילים ק"ה א) יִשְׁמַח לָב מִבְּקִשֵׁי ה' (תהילים קה, א), ולא עושי רצון ה', כי העיקר להיות ממבקשי ה'.

כה אמר החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם במדבר ד"ה אך), "יש אדם אשר שואף לעבוד את בוראו, אולם הוא נעלם ממנו, אך כאשר רוצה לעבוד את ה' בכל כוחו אזי נופלת מחיצת קיר הברזל המפסקת והוא כולו לה", עכ"ל.

ומכאן למדנו על מעלת הרצון, שכאשר האדם מקרב עצמו אל הקב"ה ע"י שמשתוקק בכל לב ונפש לעבדו, הרי גורם בזה שהקב"ה יסייע בעדו ויקרב אותו אליו ויפלו כל המחיצות, ואפילו מחיצה של ברזל.

וכן מצינו (בבא בתרא כג), שאמר רז"ל בזה"ל: "וְעֵינַי לְאֵה רְכוּת (בראשית כט, יז), מאי רכות, אילימא רכות ממש, (-עיניה נוטפות דמעה. רשב"ם), אפשר בגנות בהמה טמאה לא דיבור הכתוב, דכתיב מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהרה (בראשית ז, ח), בגנות צדיקים דיבר הכתוב. אלא לעולם רכות ממש, ולא גנאי הוא אלא שבח הוא לה, שהיתה שומעת על פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים שני בנים יש לה לרבקה ושתי בנות יש לו ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן, והיתה יושבת על פרשת דרכים ושואלת, גדול מה מעשיו, איש רע הוא, מלסטים את הבריות, קטן מה מעשיו, איש תם יושב אוהלים, והיתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה,, והיינו דכתיב, וַיֵּרָא ה' כִּי שָׁנוּאָה לְאֵה (בראשית כט, לא), מאי שנואה, אילימא שנואה ממש, אפשר בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב, בגנות צדיקים דיבר הכתוב, אלא ראה הקב"ה ששנואין מעשי עשו בפניה", עכ"ל הגמ'.

בוא וראה מה תשוקתה להנשא ליעקב גרמה לה, שלא זו בלבד שנישאה לבסוף ליעקב, עוד קדמה לרחל, וילדה לו ששה שבטים קדושים. ושנינו (אבות ד, יג) ששלושה כתרים הם, כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות, ולא זכתה בשלושתם, כתר כהונה מלוי, כתר מלכות מיהודה, וכתר תורה מיששכר.

עוד אנו רואים בדברי חז"ל הק', שמכל עם ישראל זכה דוקא בנימין שיבנה בית המקדש בחלקו, וכך אמרו (מנחות נג), "יבוא ידיד בן ידיד, לידיד, בחלקו של ידיד, ויתכפרו בו ידידים. יבוא ידיד, זה שלמה המלך, שנאמר וַיִּשְׁלַח בְּיַד נְתַן הַנְּבִיא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יְדִידָהּ בְּעִבּוֹר ה' (שמואל ב' יב, כה). בן ידיד, זה אברהם, שנאמר, מִה לְיַדִּי בְּיַתִּי (ירמיהו יא, טו). ויבנה ידיד, זה בית המקדש, שנאמר, מִה יְדִידוֹת מְשֻׁכְּנוֹתַי (תהלים פד, ב). לידיד, זה הקב"ה, שנאמר אֲשִׁירָה נָא לְיַדִּי (ישעיהו ה, א), בחלקו של ידיד, זה בנימין, שנאמר, לְבַנְיָמִן אָמַר יְדִיד ה' יִשְׁכֵּן לְבֵטַח עֲלָיו (דברים לג, יב), ויתכפרו בו ידידים, אלו ישראל, שנאמר, נִתְּתִי אֶת יְדוֹת נַפְשִׁי בְּכַף אֲבִיָּהּ (ירמיהו יב, ז), עכ"ל הגמ'.

ויש להבין, מאחר שכל ישראל נקראו ידידים, במה זכה בנימין שבית המקדש יבנה בחלקו.

ברם, אמרו בגמרא (מגילה כו), שרצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת בחלקו של בנימין ובה מזבח בנוי, והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום בבלעה, שנאמר חופף עליו כל היום, לפיכך זכה בנימין ונעשה אושפיזין לשכינה. מבואר בגמרא, שהשתוקקותו של בנימין גרמה, שיבנה בית המקדש בחלקו.

עוד דרשו חז"ל על הפסוק כִּי גְדוֹל פִּיִּם שְׂבָרָךְ, מִי יִרְפָּא לְךָ (איכה ב, ג), מי שהוא עתיד לרפאות שברו של ים, הוא ירפא לך (איכ"ר ב, ז). מה הוא שברו של ים, כך אמרו חז"ל במדרש (בר"ר ה, ד), לא פירשו המים התחתונים מן העליונים, אלא בבכיה, זהו שנאמר, מִכִּי נִהְרֹת חֲבֵשׁ (איוב כה, יא).

על מה בכו, כתב רבינו בחיי (ויקרא ב, ג) בשם המדרש, "אמרו, אוי לנו שלא זכינו לעלות למעלה להיות קרובים ליוצרנו. מה עשו, העיזו פניהם ובקעו תהומות וביקשו לעלות. עד שגער בהן הקב"ה שנאמר, הַנּוֹתֵן בַּיָּם

דָּרָךְ וּבְמִים עֲזִים נְתִיבָה (ישעיהו מג, טז), גוֹעַר בַּיָּם וַיִּבְשְׁהוּ (נחום א, ד), אמר להם הקב"ה, הואיל ולכבודי עשיתן כל כך, אין להם רשות למים העליונים לומר שירה עד שיטלו רשות מכם, שנאמר מקלות מים רבים אֲדִירִים מְשֻׁבְּרֵי יָם (תהלים צג, ד). ומה הם אומרים, אֲדִיר בְּמָרוֹם ה' (שם), ולא עוד, אלא שעתידין אתם ליקרב על גבי המזבח במלח וניסוך המים", עכ"ל המדרש.

ועוד דרשו במקום אחר, "העולם כולו שלישו מדבר, שלישו ישוב, שלישו ים. עמד ים לפני הקב"ה, אמר לפניו, ריבונו של עולם, במדבר ניתנה תורה, בישוב נבנה בית המקדש, אני מה תהא עלי, אמר לו, עתידין ישראל שיקריבו מלח על גבי מזבח".

« כח הרצון משבר את כל המחיצות והמניעות!! »

באמת היסוד מצינו בדברי רבינו יונה במשנה אבות (ד, ב) "בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העבירה, שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה". וברבינו יונה עמד לפרש לשון המשנה, כי משמע שיש כאן ב' ענינים, הא' מצוה גוררת מצוה, והב' שכר מצוה מצוה. וכתב כי אכן הם שני מושגים וסגולות נפרדות, יש ענין של מצוה גוררת מצוה שתוכנו הוא ענין טבעי, שהאדם קרוב יותר למצוה ולכן הוא מוסיף והולך לעשות מצוות, ויש ענין נוסף שהוא ענין סוגלי, והוא שכר מצוה מצוה.

ומוסיף ואומר, שבודאי אין הכוונה על שכר ממש, א', כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וב', כי לא יתכן ששכר המצוה הוא 'רק' מצוה, אלא שכרו מוכן לו לעולם הבא, רק הכוונה היא, כי בעצם אין בכח האדם לעשות דבר, והכל תלוי בעזר אלוקי, והקב"ה נתן ביד האדם את הבחירה, ואחרי שבחר לו הדרך האחת, אם בחר בטובה אזי הוא הולך וה' עמו, וכשעושה מצוה אחת היא מסייעת אותו לעשות מצוה אחרת. וכן בהיפך ח"ו, אם בחר את המות ואת הרע, אזי כשעושה עבירה אחת הקב"ה מתרחק ממנו ומניחו ומוסר אותו ביד טבעו הרע, וזהו שכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה, עכתו"ד.

ונמצינו למדים שהכל תלוי בבחירת האדם ורצונו, כי אם הוא רוצה לילך בדרך הטובה, ובוחר בטוב, אזי הבא ליטרה מסייעין אותו, וכל מעשיו הם בסיוע אלוקי לעלות בדרך העולה מעלה, וכל מצוה מוסיפה לו כח ואומץ להתחזק ולעלות, ושורש הכל הוא בבחירתו ורצונו הטוב.

ובזה נבין גם את מאמר הקב"ה לקין וַיֹּאמֶר ה' אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נִפְלָו פָּנֶיךָ, הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תִּשְׁקָתוּ וְאַתָּה תִּמְשַׁל בּוֹ (בראשית ד, ו-ז), ופירש"י 'ואליך תשוקתו של חטאת, הוא יצר הרע, תמיד שוקק ומתאוה להכשילך, ואתה תמשל בו, אם תרצה תתגבר עליו', ע"כ.

והרי לנו שהכל תלוי ברצון, אם תרצה תתגבר עליו. כי באמת היצה"ר הוא מלאך, ואיך יוכל בשר ודם קרוץ מחומר להלחם ולנצח נגד מלאך אלוקים. ועל זה אמרו בגמ' (קידושין ל): יצרו של אדם מתחדש עליו ומתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, כי באמת אין בכח אנושי להתגבר על היצה"ר, ואין הנצחון אלא בכח אלוקי, וזה שאמר רש"י 'אם תרצה תתגבר עליו', ולכאורה הול"ל אם תילחם בו תנצחנו, אלא שרש"י הק' רצה ללמדני שהכל תלוי רק ברצון ובבחירתו הטוב של האדם, כי הנצחון אינו בכח האדם כלל אלא בכח הסיוע מלמעלה, אלא שאם האדם רוצה באמת, והוא עושה את כל שביכלתו, זוכה לעזר אלוקי, והקב"ה עוזרו ויכול לו.

"...בוא וראה מה
תשוקתה להנשא
ליעקב גרמה לה,
שלא זו בלבד
שנישאה לבסוף
ליעקב, עוד קדמה
לרחל, וילדה לו
ששה שבטים
קדושים. ושנינו
ששלושה כתרים
הם, כתר תורה כתר
כהונה וכתר מלכות,
ולאה זכתה
בשלושתם..."